

Streszczenie

„Obligatoryjne wydalenie z instytutu zakonnego w Kościele łacińskim”

Życie zakonne jest trwałą formą życia, jednak ta stałość nie jest absolutna. Istnieją bowiem prawne możliwości opuszczenia instytutu na prośbę samego zakonnika, jak również wskutek wydalenia. Jedną z takich form jest wydalenie obligatoryjne, które jest tematem niniejszej rozprawy. Jest ono konsekwencją popełnienia przez zakonnika poważnych, określonych przestępstw. Są to niegodne zachowania, które nie mogą być akceptowane przez władzę kościelną. Z tego też powodu ustawodawca obliguje przełożonych zakonnych do zdecydowanego działania przeciwko takim czynom. Zgodnie z przyjętą metodologią dysertacja została podzielona na trzy rozdziały, zakończone wnioskami.

W pierwszym rozdziale została dokonana analiza pojęcia obligatoryjności w prawie kanonicznym. Najpierw zostało przedstawione zagadnienie kanonicznego wymiaru obligatoryjności, którą ustawodawca w normie o wydaleniu obligatoryjnym z instytutu zakonnego wyraża poprzez użycie łacińskiego słowa *debet*. Kolejnymi przedmiotami analizy w tej części są: kary obligatoryjne w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 roku, a także obligatoryjność wydalenia z instytutu zakonnego. Troska o dobro osoby i Kościoła, której wyrazem jest zdecydowane działanie władzy kościelnej w materii wydalenia obligatoryjnego, jest kolejnym zagadnieniem poruszonym w pierwszym rozdziale studium. W końcowej części został przedstawiony aspekt obligatoryjnego wymiaru ochrony życia i wolności człowieka oraz ochrony zachowania doskonałej wstrzemięźliwości w celibacie.

Rozdział drugi został poświęcony kwestii przestępstw, których popełnienie przez zakonnika skutkuje obligatoryjnym wszczęciem procedury wydalenia z instytutu. Najpierw zostało omówione samo pojęcie przestępstwa i jego elementy, a następnie okoliczności, które wpływają na poczytalność i odpowiedzialność karną sprawcy popełnionego czynu. W dalszej części tego rozdziału została podjęta analiza poszczególnych przestępstw przeciwko życiu i wolności człowieka: zabójstwo, uszkodzenie ciała, pozbawienie wolności i aborcja. Z kolei przestępstwa przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu: konkubinat, grzech zewnętrzny, permanentny, wywołujący zgorszenie, a także przestępstwo seksualne z użyciem przymusu, gróźb albo dokonane publicznie oraz przestępstwo seksualne z małoletnim, są omówione w końcowej części drugiego rozdziału.

W trzecim rozdziale została dokonana analiza procedury obligatoryjnego wydalenia oraz jego skutków. Na procedurę składają się takie elementy jak: zebranie dowodów, zakomunikowanie oskarżeń i prawo do obrony, a także przekazanie akt najwyższemu przełożonemu. Kończy się ona wydaniem dekretu wydalenia, od którego zakonnikowi przysługuje prawo wniesienia rekursu. W związku z nowym ustawodawstwem w przypadku tak zwanych *delicta reservata*, w dalszej części tego rozdziału została omówiona procedura wobec duchownego zakonnika, który dopuścił się przestępstwa zarezerwowanego Kongregacji Nauki Wiary. W ostatniej części tego rozdziału zostały przedstawione skutki dymisji w zakresie profesji zakonnej, święceń oraz pomocy, którą powinien okazać instytut wydalonemu zakonnikowi.

W rozprawie wykazano, że wydalenie obligatoryjne z instytutu zakonnego jest formą kary, jaka zostaje nałożona na zakonnika popełniającego konkretne przestępstwa. Ponadto udowodniono, że dyscyplina kościelna nie pozwala na funkcjonowanie w instytucie zakonnym osób, które w tak poważny sposób wykraczają przeciwko życiu, wolności i szóstemu przykazaniu Dekalogu. Wiąże się z tym troska władzy kościelnej o to, aby w instytutach zakonnych były tylko osoby godne i odpowiedzialne.

Summary

“Obligatory dismissal from a religious institute in the Latin Church”

Religious life is a permanent form of life, however its permanence is not absolute. There are legal possibilities of leaving the religious institute on the request of a religious or as a result of dismissal. The topic of this dissertation is an obligatory dismissal, which is one of the forms of dismissals from an institute. Such dismissal is a result of committing serious and well defined delicts by the member of a religious institute. These discreditable behaviors cannot be acceptable by the ecclesiastical authority. For this reason, the legislator obliges religious superiors to act decisively against such delicts. According to the adopted methodology, this dissertation is divided into three chapters ended with conclusions.

First chapter analyses the term “obligatory” in the Code of Canon Law. First of all, the question of canonical dimension of obligatory was presented. In the norm of obligatory dismissal from a religious institute, the legislator uses the Latin word *debet* to express it. Other topics of the analysis in this chapter are: obligatory penalties in the Code of Canon Law from 1983 and the obligatory of dismissal from a religious institute as well. Another question described in this chapter is the care for the well-being of the person and the Church, which has its expression in the decisive acting of ecclesiastical authority in the terms of obligatory dismissal. At the end of this part, the dissertation presents the aspect of obligatory dimension of the protection of human life and freedom and the protection of obligation of perfect continence in celibacy.

Second chapter says about those delicts committed by a religious, which result with the obligatory initiation of the procedure of dismissal from an institute. First, the term of “delict” itself and its essential elements are described. Afterwards, the circumstances, which affect the imputability and criminal responsibility of the perpetrator committing the act, are shown. Further part of second chapter analyses the particular delicts against human life and freedom: homicide, body mutilation, kidnapping and abortion. The delicts against the sixth commandment of the Decalogue, including concubinage, external or permanent sin against the sixth commandment of the Decalogue, sin with the scandal, delicts committed publicly or with a minor, are described in the last part of this chapter.

The analysis of the procedure of obligatory dismissal and its consequences are analyzed in the third chapter. This procedure includes following elements: collecting proofs, making known the accusation and proofs to the member to be dismissed, giving a member the opportunity for self-defense and transition of the documentation to the supreme moderator. The procedure ends with publishing of the decree of dismissal. A religious has the right of recourse to the ecclesiastical authority against that decree.

In connection with the new legislation in a case of so called *delicta reservata*, further part of this chapter describes the procedure against a religious cleric, who committed a delict reserved to the Congregation for the Doctrine of the Faith. The last part of this chapter presents the consequences of resignation in the aspect of religious profession and priestly ordination and a help which should be provided by an institute to the dismissed religious.

In this dissertation it was demonstrated that obligatory dismissal from a religious institute is a form of penalty applied on a religious who commits specific delicts. Moreover, it was proved that the ecclesiastical discipline does not allow keeping in a religious institute people, who go against human life and freedom and against the sixth commandment of the Decalogue in a serious way. It is associated to the care of ecclesiastical authority for having only dignified and responsible people in religious institutes.